

Anna Bera

Zakres i możliwości asekuracji mikro i małych przedsiębiorstw przez pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych : kierunki działań

Ekonomiczne Problemy Usług nr 35, cz. 2, 309-318

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ANNA BERA

Uniwersytet Szczeciński

**ZAKRES I MOŻLIWOŚCI ASEKURACJI MIKRO I MAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW
PRZEZ POCZTOWE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH
– KIERUNKI DZIAŁAŃ¹**

Wprowadzenie

Sektor ubezpieczeń odgrywa fundamentalną rolę w gospodarce rynkowej. Stanowi on odrębny i specyficzny segment rynku usług finansowych. W 2007 roku na rynku ubezpieczeniowym działało sześćdziesiąt siedem zakładów ubezpieczeniowych (w tym trzydziestu dwóch ubezpieczycieli życiowych i trzydziestu pięciu ubezpieczycieli majątkowych). Z kolei według form organizacyjno – prawnych ubezpieczycieli w Polsce działa siedem towarzystw ubezpieczeniowych wzajemnych a pozostałe sześćdziesiąt to ubezpieczeniowe spółki akcyjne.

Funkcjonujący na rynku asekuratorzy postrzegają sektor mikro i małych przedsiębiorstw jako ważną grupę obecnych i przyszłych klientów, zwłaszcza, że możliwości penetracji na rynku przedsiębiorstw korporacyjnych są już bardzo ograniczone. W Polsce zarejestrowanych jest ponad 3,6 mln mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, z czego tylko 1,6 mln prowadzi aktywną działalność

---

¹ Artykuł napisany w ramach grantu własnego nr N N113 1484 33 nt.: „Znaczenie ochrony ubezpieczeniowej w działalności mikro i małych przedsiębiorstw” Termin realizacji 2007-2009.

gospodarczą. Dla ubezpieczycieli rynek mikro, małych i średnich przedsiębiorstw daje duże możliwości zwiększenia przypisu składki a tym samym powiększania udziału w rynku ubezpieczeniowym², także dla ubezpieczycieli towarzystw ubezpieczeń wzajemnych. Szacunkowe prognozy wskazują, że rynek ubezpieczeń w Polsce dla mikro i małych przedsiębiorstw będzie się rozwijał się w tempie około 20 - 25% rocznie³, stąd również tuw – y tworzą pakiety ubezpieczeniowe kierowane do tej grupy przedsiębiorstw i podejmują próby penetracji tegoż rynku.

W artykule zamierza się podjąć próbę przedstawienia działalności towarzystw ubezpieczeń wzajemnych na przykładzie TUW – u Poczтового. Zaprezentowana zostanie jego rynkowa oferta ubezpieczeniowa kierowana do mikro i małych przedsiębiorstw. W tym w kontekście zostaną przedstawione możliwości produktowe pozostałych działających w formie TUW - u ubezpieczycieli majątkowych w Polsce oraz sformułowane zostaną kierunki działań.

1. Powstanie i specyfika Towarzystw Ubezpieczeń Wzajemnych

Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych związane są z historią, tradycją i kulturą każdego kraju. Zasadność ich tworzenia oraz funkcjonowanie nierozdzielnie związane jest z rozwojem ubezpieczeń. Wyodrębnienie działalności w formie towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych miało miejsce w wyniku inicjatyw lokalnych, w ograniczonych terytorialnie lub zawodowo kręgach społecznych, posiadających określony, wspólny interes gospodarczy⁴. Cechą wyróżniającą towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych stała się idea wzajemności. Uczestnicy tychże wspólnot uświadamiali sobie, bowiem, że ich wspólny interes gospodarczy jest obarczony ryzykiem, a komercyjne towarzystwa ubezpieczeniowe, bądź nie oferują ochrony odpowiedniej dla tego interesu, bądź też oferowana ochrona jest zbyt kosztowna. Z czasem z takich wspólnot powstały

---

² www.ipo.pl/wiadomości z dnia 5.05.2007 r.

³ A. Bera: *Usługi ubezpieczeniowe dla małych i średnich przedsiębiorstw*. W: A. Panasiuk, K. Rogoziński (Red.) *Usługi w Polsce. Nauka, dydaktyka i praktyka wobec wyzwań przyszłości*. Zeszyty Naukowe US NR 497, Ekonomiczne Problemy Usług Nr 20, Szczecin 2008, s. 202.

⁴ M. Rutkowska: *Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych*. Wydawnictwo PWN, Warszawa 2006, s. 49.

przedsięwzięcia o większej bazie członkowskiej i większym zasięgu terytorialnym.

Różnice pomiędzy ubezpieczeniem wzajemnym prowadzonym przez towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, a ubezpieczeniem komercyjnym prowadzonym przez ubezpieczeniową spółkę akcyjną sprawdzają się przede wszystkim do: celu działalności, relacji ubezpieczającego do zakładu ubezpieczeń, zakresu transferu ryzyka, rodzaju obowiązków ubezpieczającego względem zakładu ubezpieczeń oraz rolą kapitałów własnych. W odróżnieniu od komercyjnego zakładu ubezpieczeń, celem towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych nie jest osiągnięcie zysku przez towarzystwo jako podmiot organizujący wspólnotę ubezpieczonych, a działanie w kierunku lepszego pokrycia ryzyka i obniżki kosztów działalności⁵.

Nie ulega wątpliwości, że powoływanie własnych towarzystw ubezpieczeń wzajemnych oraz realizacje ubezpieczeń na zasadzie wzajemności może wygenerować określone korzyści dla członków - osób fizycznych lub przedsiębiorstw. Korzyści te można pogrupować w następujący sposób⁶:

- Redukcja i stabilizacja kosztów ubezpieczeń,
- Oszczędność i poprawa kondycji finansowej,
- Wpływ na politykę towarzystwa,
- Dopasowanie programu ubezpieczeniowego do potrzeb członków.

Charakterystyczną cechą towarzystw ubezpieczeń wzajemnych jest także duża swoboda oraz elastyczność i możliwość decydowania członków m.in. o: obrocie składką i wykorzystaniu nadwyżki finansowej, tworzeniu kapitałów np. rezerwowych i innych, strukturach władzy, zasadach zwrotu wniesionych kapitałów, czy zasadach nadzoru oraz innych.

2. Miejsce pocztowego TUW – u na rynku ubezpieczeniowym w Polsce – zakres działalności

Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych jest jednym z siedmiu funkcjonujących obecnie na rynku ubezpieczeniowym zakładów ubezpiecze-

---

⁵ M. Kuchlewska: *Ubezpieczenie jako metoda finansowania ryzyka przedsiębiorstw*. Prace Habilitacyjne 9. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Poznań 2003, s. 118.

⁶ <http://www.tuw.pocztowe.pl/idea,tuw.pocztowe-.html> z dnia 15.03.2009 r.

niowych w tej formie organizacyjno - prawnej. Wśród ubezpieczycieli działających jak towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych należy wymienić:

1. T UW Bezpieczny Dom zakres: grupa⁷ 16;
2. Concordia Polska T UW zakres: grupy 1-3, 7-10, 13-17, 18;
3. T UW CUPRUM zakres: grupy 1, 2, 7-9, 13;
4. POCZTOWE T UW zakres: grupa 1-16,18;
5. T UW SKOK zakres: grupy 1,2,8,9,13,14,16;
6. T UW T UW zakres: grupy 1-3, 7-10, 13, 16-18;
7. T UW TUZ zakres: grupy 1-3, 7-10, 13-16.

Mając na względzie cel artykułu szerszego omówienia wymaga Pocztove Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych z siedzibą w Warszawie. Sąd dokonał wpisu Towarzystwa do Rejestru Towarzystw Ubezpieczeń Wzajemnych 3 stycznia 2003 r. w Sądzie Rejonowym dla miasta stołecznego Warszawy, natomiast swoją działalność Towarzystwo rozpoczęło od lutego 2003 r. T UW Pocztove zostało powołane przez PPUP Poczta Polska. Koncepcja rozszerzenia usług Poczty Polskiej o usługi finansowe, w tym o ubezpieczenia, wynikała przede wszystkim z konieczności udostępnienia klientom indywidualnym, małym i średnim przedsiębiorstwom oraz innym podmiotom gospodarczym – względnie tanich i łatwo dostępnych usług ubezpieczeniowych. Działalność Pocztowego T UW – u podzielono na trzy etapy.

1. **Etap I** - ubezpieczenie majątku PPUP Poczty Polskiej oraz Spółki Grupy Kapitałowej. Zakres ubezpieczeń dotyczy przede wszystkim: OC posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, ubezpieczenie pojazdów lądowych od zniszczeń, uszkodzeń i kradzieży, ubezpieczenie NNW wypadków kierowców i pasażerów pojazdów mechanicznych, ubezpieczenie mienia transporcie kolejowym, ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych, ubezpieczenie od kradzieży z włamaniem i rabunku, ubezpieczenie sprzętu komputerowego i elektronicznego, ubezpieczenie szyb i innych przedmiotów od stłuczenia, ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej.
2. **Etap II** – oferta skierowana do pracowników Poczty Polskiej obejmująca pakiet ubezpieczeń zapewniający kompletną ochronę mienia pra-

---

⁷ Grupy ubezpieczeniowe (1 – 18) według załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej.

owników oraz ich rodzin z uwzględnieniem ubezpieczeń chorobowych i wypadkowych.

3. **Etap III** – ekspansja na rynek zewnętrzny. Opracowana oferta skierowana jest zarówno do: klientów indywidualnych, klientów instytucjonalnych (firm rodzinnych, małych, średnich, dużych, samorządów terytorialnych).

Warunkiem uzyskania członkostwa w T UW Poczto wym jest zawarcie umowy ubezpieczenia, złożenie deklaracji członkowskiej oraz wykupienie udziałów (wartość jednego udziału wynosi 5 PLN). Minimalna liczba udziałów wynosi dla:

- osób fizycznych – 1 udział;
- jednostek organizacyjnych nie posiadających osobowości prawnej oraz osób prowadzących działalność gospodarczą – 10 udziałów;
- osób prawnych – 50 udziałów.

Strategia Poczto wego T UW – u zakłada stałe doskonalenie posiadanej oferty produktowej oraz kompleksowe zaspakajanie potrzeb ubezpieczeniowych swoich członków, w tym także mikro i małych przedsiębiorstw.

3. Charakterystyka mikro i małych przedsiębiorstw w aspekcie kształtowania oferty ubezpieczeniowej przez T UW - y

Budowanie przez zakład ubezpieczeń oferty produktowej dla mikro i małych przedsiębiorstw powinno uwzględniać ich specyfikę i charakterystyczne wyróżniające tą grupę przedsiębiorstw cechy. W teorii i praktyce rozróżnienie to dokonuje się zarówno w oparciu o kryteria ilościowe oraz jakościowe. W kryteriach ilościowych bierze się pod uwagę przede wszystkim: wielkość zatrudnienia, wartość majątku, czyli aktywów oraz wartość obrotu⁸. Najczęściej wiodącym kryterium jest liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwie. Dla przedsiębiorstw sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), góra granica jest ustalona na poziomie 250 zatrudnionych. Taki próg w kryterium ilościowym ma miejsce zwłaszcza w krajach Unii Europejskiej.

---

⁸ A. Skowronek – Mielczanek (red.): *Małe i średnie przedsiębiorstwa. Źródła finansowania*. Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2007, s. 2.

Wyróżnienie mikro i małych przedsiębiorstw można przeprowadzić na podstawie cech jakościowych opierających się na założeniu, że istnieje pewien zbiór cech właściwych tylko tej grupie przedsiębiorstw. Obejmuje on takie funkcje, obszary i sposoby działania oraz wzory zachowań, które nie występują w dużych przedsiębiorstwach lub są realizowane w nich w sposób zdecydowanie odmienny. Typowe identyfikatory wyróżniające mikro i małe przedsiębiorstwa pod względem cech jakościowych można uporządkować w następujący katalog⁹:

- przedsiębiorstwo jest zdominowane przez osobowość przedsiębiorcy,
- przedsiębiorstwo dysponuje siecią osobistych kontaktów z klientami, dostawcami i względną wobec nich otwartością,
- przedsiębiorstwo świadczy usługi zgodnie z indywidualnymi potrzebami klientów,
- kontakty pomiędzy przedsiębiorcą – kierownikiem a współpracownikami są ścisłe i bezpośrednie,
- organizacja przedsiębiorstwa jest w niewielkim stopniu sformalizowana,
- kierownictwo ma możliwość szybkiej reakcji na zmiany otoczenia,
- przedsiębiorstwo ma niewielki udział w rynku,
- występuje wyraźna zależność między wydajnością i jakością pracy zatrudnionych,
- przedsiębiorstwo ma małe możliwości pozyskania pracowników o wysokich kwalifikacjach¹⁰;
- samodzielność ekonomiczna i prawna;
- działalność przedsiębiorstwa jest często związana z jednym produktem lub jest słabo zdywersyfikowana;
- występuje odrębny typ gospodarki finansowej¹¹;

---

⁹ J. Mugler: *Betriebswirtschaftslehre der Klein- und Mittelbetriebe*. Band 1. Verlag Springer WienNewYork, Austria 1998, s. 18 – 23.

¹⁰ B. Kaczmarek: *Specyfika zarządzania w małych przedsiębiorstwach*. W: Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego Nr 492. Ekonomiczne Problemy Usług nr 16. Szczecin 2008, s. 291.

¹¹ Tą cechą wyróżnia: T. Łuczka: *Kapitał obcy w małym i średnim przedsiębiorstwie*. PWN, Warszawa – Poznań 2001, s. 16.

4. Możliwości asekuracji sektora mikro i małych przedsiębiorstw przez pocztowe T UW oraz ocena prezentowanej oferty w kontekście możliwości produktowych pozostałych działających w formie T UW - u ubezpieczycieli majątkowych w Polsce

Ubezpieczyciel niezależnie od formy organizacyjno – prawnej powinien przy tworzeniu oferty ubezpieczeniowej dla segmentu mikro i małych przedsiębiorstw uwzględnić specyfikę ich działalności.

Pocztowe towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych jest obok Grupy Concordia T UW jedynym ubezpieczycielem posiadającym w swojej ofercie pakiet ubezpieczeniowy stworzony specjalnie do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Pakiet T UW Biznes przygotowany przez Pocztowe jest kierowany do mikro i małych oraz średnich przedsiębiorców, których działalność polega m.in. na różnego rodzaju pracy biurowej, sprzedaży detalicznej i hurtowej, produkcji jak również świadczących wszelkiego rodzaju usługi przedsiębiorców.

Warunkiem niezbędnym do zawarcia umowy ubezpieczenia jest objęcie ochroną ubezpieczeniową następujących ryzyk stanowiących minimalny pakiet T UW BIZNES¹²:

- ognia i innych zdarzeń losowych,
- kradzieży z włamaniem i rabunku,
- odpowiedzialności cywilnej ogólnej.

Umowę ubezpieczenia można rozszerzyć o jedno (lub więcej) ubezpieczenie dodatkowe, gdzie T UW Pocztowe stawia do dyspozycji następujące rodzaje ubezpieczeń:

- gotówki od kradzieży z włamaniem i rabunku,
- od wzrostu kosztów działalności,
- szyb i innych przedmiotów szklanych od stłuczenia,
- maszyn elektrycznych od uszkodzeń elektrycznych,
- mienia w transporcie krajowym,
- sprzętu elektronicznego
- odpowiedzialności cywilnej za wadliwy produkt,
- odpowiedzialności cywilnej pracodawcy za wypadki przy pracy,
- odpowiedzialności cywilnej najemcy,
- odpowiedzialności cywilnej członków zarządu spółek kapitałowych.

---

¹² Przygotowano na podstawie oferty ubezpieczeniowej Poczтового T UW.

Rozszerzenie pakietu minimalnego o dodatkowe ubezpieczenia umożliwia małym i średnim przedsiębiorstwom możliwość wykupienia za niedużą składkę ubezpieczeniową bardzo szerokiego zakresu ochrony ubezpieczeniowej. Ponadto oprócz dodatkowego zakresu Pocztove TUV stawia do dyspozycji wiele dodatkowych klauzul, gdzie ochrona ubezpieczeniowa może zostać rozszerzona o dodatkowe ryzyka (przykładowo: klauzula ochrony inwestycyjnej, klauzula ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody w rzeczach znajdujących się pod dozorem lub kontrolą ubezpieczającego, klauzula ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za szkody w rzeczach ruchomych stanowiących przedmiot obróbki, naprawy lub innych czynności w ramach usług wykonywanych przez osoby objęte ubezpieczeniem).

Proponowany przez Pocztowy TUV pakiet ubezpieczeniowy stanowi kompleksowe rozwiązanie dla mikro i małych przedsiębiorstw. Dodatkowo możliwość poszerzenia pakietu o inne ryzyka świadczy o konkurencyjności oferty oraz daje możliwość kierowania jej do większego kręgu odbiorców niż tylko tego wymienionego w ofercie.

Pozostałe działające na rynku TUV – y (z wyłączenie grupy Concordia posiadającej w swojej ofercie również pakiet dla małych i średnich firm) nie proponują rozwiązań pakietowych. TUV Cuprum posiada jedynie pojedyncze produkty ubezpieczeniowe kierowane do podmiotów gospodarczych (produkty te można skomponować w pakiet samodzielnie lub przy pomocy pośrednika ubezpieczeniowego). Kolejny ubezpieczyciel TUV Skok oferuje ubezpieczenia dla podmiotów gospodarczych, ale nie dzieli przedsiębiorstw na duże, średnie i małe. Oferta ubezpieczeniowa asekuratora TUV TUV o nazwie „*Bezpieczna Firma w TUV-ie*” przedstawia także ofertę dla wszystkich podmiotów gospodarczych nie posiada, więc takiej, która uwzględniłaby specyfikę mikro i małych przedsiębiorstw. Przyjęcie przez Pocztove TUV strategii rynkowej nastawionej na sektor mikro i małych przedsiębiorstw powinno stać się czynnikiem warunkującym rozwój tegoż asekuratora oraz umożliwić mu zwiększenie przypisu składki i udziału w rynku ubezpieczeniowym w Polsce.

5. Rozwój rynku ubezpieczeń dla mikro i małych przedsiębiorstw – kierunki działań dla T UW – ów

Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych spełniają znaczącą rolę w kształtowaniu rynku ubezpieczeniowego oraz świadomości ubezpieczeniowej. Działają one, bowiem w oparciu o następujące zasady: wolność stowarzyszenia, demokracji wewnętrznej, działalności *non – profit*, solidarności oraz niezależności względem państwa, a siłą napędową towarzystw ubezpieczeń wzajemnych – są przede wszystkim ludzie¹³.

Konieczna jest tu, więc popularyzacja i prezentacja niezaprzeczalnych zalet T UW – ów, zwłaszcza wśród poszczególnych grup zawodowych, ale też małych i średnich przedsiębiorstw. Z drugiej strony rynek małych podmiotów rynkowych jest doskonałą możliwością zwiększenia obszaru działania. Ubezpieczyciele działający w formie T UW – ów powinni podążać w kierunku stałego dostosowywania się do potrzeb asekuracyjnych przedsiębiorstw tego sektora. Powinno się to przejawiać m.in. w tworzeniu przejrzystych i prostych wniosków ubezpieczeniowych, kierowaniu do tej grupy podmiotów rynkowych wyspecjalizowanych pośredników, którzy mają za zadanie uczyć klientów pewnych oczekiwań, jak również wspomagać ich w bieżącym zarządzaniu ryzykiem. Charakterystyczną cechą oferty kierowanej do tej grupy przedsiębiorstw powinno też stać się proponowanie ubezpieczeniowych produktów pakietowych pozwalających na całościową asekurację ryzyk związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

Literatura

1. Bera.A.: Usługi ubezpieczeniowe dla małych i średnich przedsiębiorstw, W: A.Panasiuk, K.Rogoziński (Red.) Usługi w Polsce. Nauka, dydaktyka i praktyka wobec wyzwań przyszłości. Zeszyty Naukowe US NR 497, Ekonomiczne Problemy Usług Nr 20, Szczecin 2008.
2. Kaczmarek.B.: Specyfika zarządzania w małych przedsiębiorstwach. W: Uwarunkowania rynkowe rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw. Zeszyty Naukowe

---

¹³ M. Rutkowska: *Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych*. ...Op.cit., s. 51 - 52.

- Uniwersytetu Szczecińskiego Nr 492. Ekonomiczne Problemy Usług nr 16. Szczecin 2008.
3. Kuchlewska.M.: Ubezpieczenie jako metoda finansowania ryzyka przedsiębiorstw. Prace Habilitacyjne 9. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. Poznań 2003.
  4. Łuczka.T.: Kapitał obcy w małym i średnim przedsiębiorstwie. PWN, Warszawa Poznań 2001.
  5. Mugler.J: Betriebswirtschaftslehre der Klein- und Mittelbetriebe, Band 1. Verlag Springer WienNewYork, Austria 1998.
  6. Rutkowska.M.: Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2006, Skowronek Mielczanek.A. (red.): Małe i średnie przedsiębiorstwa. Źródła finansowania. Wydawnictwo C.H.Beck, Warszawa 2007.

**RANGE AND AVAILABILITY OF INSURANCE IN MICRO AND SMALL SIZED ENTERPRISES
BY POSTAL MUTUAL INSURANCE COMPANY - ACTIVITIES DIRECTIONS**

Summary

The article presents scope of activities of mutual insurance companies such like Postal mutual insurance company. It discusses basic characteristics for features of this functionality underwriting. Secondly in the article there was pointed out the place and role of the Postal mutual insurance company on the insurance market in Poland. The author shows the insurance offer for Micro and Small Sized Enterprises. In the article the products of other mutual insurance companies in Poland have been discussed as well.

Translated by Anna Bera